

UNDERVISNINGSMINISTERIET

7.3.2008

RIKTLINJER FÖR STRUKTURELL UTVECKLING AV HÖG- SKOLORNA

2008–2011

**Utgående från målsättningarna i den nationella högskolepolitiken framlägger undervisningsministeriet i detta dokument riktlinjer för vilka mål och lösningar högskolorna genom sin strukturutveckling borde eftersträva. Som alternativ till de utvecklingsförslag som presenteras i denna promemoria blir det också aktuellt med andra lösningar som slimmar högskolenä-
tet och utvecklar strukturerna inom den högre utbildningen och forskningen, förbättrar undervisningens och forskningens kvalitet samt stärker högskolornas genomslagskraft på det regionala planet och i samhället.**

INNEHÅLL

1. BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER FÖR STRUKTURUTVECKLINGEN.....	3
2. RIKTLINJER FÖR STRUKTURELL UTVECKLING AV HÖGSKOLORNA 2008–2011	7
3. UTVECKLING AV HÖGSKOLENÄTET FRAM TILL 2012	7
3.1. MÅLEN FÖR REFORMERINGEN AV UNIVERSITETSNÄTET	9
3.2. MÅLEN FÖR REFORMERINGEN AV YRKESHÖGSKOLENÄTET	10
3.3. STRATEGISKA ALLIANSER MELLAN UNIVERSITET OCH YRKESHÖGSKOLOR	12
3.4. UNIVERSITETSCENTRUM OCH ANDRA REGIONALA KOMPETENSKONCENTRATIONER	14
4. HÖGSKOLORNAS INTERNA STRUKTUR OCH HÖGSKOLESTRUKTUREN INOM OLIKA BRANSCHER.....	16
4.1. INTERNA UTBILDNINGS- OCH FORSKNINGSSTRUKTURER	16
4.2. UTVECKLING AV UTBILDNINGSSOMRÅDEN	18
5. DET SVENSKSPRÅKIGA HÖGSKOLENÄTET	23
6. BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSTJÄNSTER SAMT GEMENSAMMA INFORMATIONSSYSTEM	24
7. GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING AV DET STRUKTURELLA UTVECKLINGSARBETET	26

Bilagor

Tabell 1	Högskolenätet 2008
Tabell 2	Vision av högskolenätet 2020
Tabell 3	Nyckeltal för 2006 och mål för 2020

1. BAKGRUND OCH UTGÅNGSPUNKTER FÖR STRUKTURUTVECKLINGEN

I och med godkännandet den 5 december 2007 av utvecklingsplanen för utbildning och forskning för 2007–2012 har statsrådet stakat ut målen för utvecklingen under de närmaste åren. Utbildnings- och forskningssystemet utvecklas som en helhet, och Finland möter de utmaningar som globaliseringen, internationaliseringen och förändringarna i befolkningsstrukturen, arbetslivet och de övriga verksamhetsbetingelserna medför, på ett sådant sätt att nationens konkurrenskraft och välfärd växer och kulturen, kreativiteten och bildningsnivån stärks. För att kunna förbättra kvaliteten på utbildningen och forskningen och samtidigt öka genomslagskraften och effektiviteten, måste vi vid utvecklingen av nätverken av läroanstalter, utbildningsanordnare och högskolor beakta förändringarna i deras verksamhetsbetingelser. Finland svarar också på kompetensbehovet i arbetslivet och förändringarna i åldersstrukturen genom att effektivisera vuxenutbildningssystemet och stärka vuxenutbildningens roll inom högskolorna.

Universiteten och yrkeshögskolorna utvecklas fortsättningsvis utifrån den s.k. dualmodellen, som innebär att de två högskolesektorerna avviker från varandra bl.a. i fråga om examina, examensbenämningar och uppdrag. Profileringen av högskolorna och högskolornas insatsområden stärks och högskolenätet slimmas för att vi skall få starkare och högklassigare högskoleenheter.

I samband med strukturutvecklingen inom universiteten vidgas deras ekonomiska och administrativa autonomi. Den strukturella reformeringen av högskolorna stöds också av den förnyade examensstrukturen, verkställandet av ett åtgärdsprogram för att främja forskarutbildningen och forskarkarriären, utvecklingen av strukturerna inom sektorsforskningen och av politiken i fråga om forskningsinfrastrukturen, arbetet med en nationell innovationsstrategi och revideringen av statsandelssystemet samt en totalreform av den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Till de centrala målen för högskolereformen hör

- att åstadkomma ett högskolenät med större regional styrka och genomslagskraft
- att höja utbildningens och forskningens kvalitet och genomslagskraft,
- att rikta resurserna mot spetsforskning och strategiska insatsområden,
- att stärka högskolornas roll i innovationssystemet,

- att ge högskolorna bättre möjligheter att konkurrera om internationell forskningsfinansiering och samarbeta med utländska högskolor och forskningsinstitut,
- att göra högskolornas uppgifter och verksamhetsstrukturer inom vuxenutbildningen klarare,
- att säkerställa tillgången på kunnig arbetskraft och utveckla förmågan att reagera flexibelt på ändringar i verksamhetsbetingelserna,
- att delta i en växande utbildningsmarknad som blir allt mera internationell,
- att göra finansieringsbasen för högskolorna mångsidigare och
- att öka intresset för högskolorna som konkurrenskraftiga arbetsgivare.

I Europa har diskussionen om en förnyelse av högskolorna varit mycket livlig. EU-kommissionen presenterade i maj 2006 ett meddelande om modernisering av den högre utbildningen. I meddelandet konstaterar kommissionen att den genomsnittliga nivån på de europeiska högskolorna är god, men att kommande utmaningar likväl förutsätter många utvecklingsåtgärder. I flera europeiska länder pågår en reform av universitetslagstiftningen. I andra har en sådan reform redan genomförts som ett led i moderniseringen av de europeiska högskolorna. Frankrike förnyade sin universitetslagstiftning i somras. Österrike och Tyskland har för några år sedan förnyat hela sin universitetspolitik. Av de nordiska länderna har Danmark genomfört en omfattande reform av universiteten och sektorsforskningsinstituterna. De norska och svenska systemen är flexiblare än det finska.

Olika utvärderingar visar att de finländska högskolorna – i synnerhet universiteten – inte har samma verksamhetsförutsättningar som andra, moderna europeiska eller amerikanska universitet. De länder med utvecklat vetenskapssystem som är av stor betydelse för Finland utvecklar inte längre universiteten som en del av statsförvaltningen. Utvärderare från OECD har konstaterat att en ändring av universitetens juridiska status är nödvändig för att de finländska universiteten skall kunna konkurrera med de ledande universiteten i världen enligt likartade regler. Även i ljuset av utvecklingen i Europa är en strukturell förnyelse av de finländska högskolorna nödvändig.

Enligt OECDs tematiska utvärdering av den högre utbildningen erbjuder Finlands nuvarande högskolemodell med två sektorer en bra utgångspunkt för utvecklingsarbetet. Som särskilda utvecklingsobjekt lyfte OECD fram finansieringsstrukturen, internationaliseringen och arbetsfördelningen inom högskolesektorn.

Statsrådet har i samband med utvecklingsplanen för utbildning och forskning fastställt följande mål för strukturutvecklingen inom landets högskoleväsende:

I syfte att stärka kvaliteten på och genomslagskraften för högskolornas verksamhet stöds nationella och internationella strategiska sammanslutningar mellan högskolorna. Graden för sammanslutningarna varierar från fusioner mellan högskolorna till intensifierat samarbete inom undervisning, forskning, stödtjänster och gemensam användning av material och utrustning.

Högskoleväsendet år 2012 består i enlighet med dualmodellen av universitet och yrkeshögskolor. Varje universitets och yrkeshögskolas profil har olika betoning när det gäller undervisning, forskning, kopplingar till arbetslivet och regionala utvecklingsuppgifter.

I mål- och resultatförhandlingarna betonas universitetens och yrkeshögskolornas ökade profilering. De strategiska insatsområdena skall tydligt träda fram och erbjuda bättre förutsättningar för att rikta in den konkurrensutsatta forskningsfinansieringen och ge ökade möjligheter för universitet och yrkeshögskolor att tävla om forskningsfinansiering på internationell nivå. Universitetens förutsättningar att bedriva forskning stärks på de valda strategiska insatsområdena och speciellt i forskningsintensiva universitet.

Det innovationsuniversitet som Tekniska högskolan, Helsingfors handelshögskola och Konstindustriella högskolan bildar skall kunna inleda sin verksamhet den 1 augusti 2009. I det här sammanhanget tryggar man de svenskspråkiga studerandenas möjligheter att i nuvarande omfattning studera på sitt modersmål. Det gemensamma konsortiet för Åbo universitet och Åbo handelshögskola inleder sin verksamhet hösten 2008 och det nya universitetet inleder sin verksamhet år 2011. Det förbundsuniversitet i Östra Finland som bildas av Kuopio universitet och Joensuu universitet inleder sin verksamhet senast år 2010. Även andra högskolors projekt för strukturell utveckling stöds och uppmuntras.

Universitetscentrumen utvecklas som regionala resurs- och samordningscentrum för att höja den vuxna befolkningens kompetensnivå. De verkar i nära samarbete med regionen och de regionala företagen. Kvaliteten på och genomslagskraften för deras verksamhet utvärderas under år 2008.

Yrkeshögskolorna prioriterar högklassig, arbetslivsorienterad undervisning samt tillämpat forsknings- och utvecklingsarbete som stödjer speciellt små och medelstora företag samt servicesektorn. Det är i första hand yrkeshögskolorna som med sin verksamhet ansvarar för arbetskraftsbehoven på regional nivå.

Att öka det administrativa samarbetet mellan universiteten och yrkeshögskolorna och det gemensamma strategiska beslutsfattandet är eftersträvanvärt speciellt på områden med svagare befolkningsutveckling. Samarbetsavtalen med de aktörer som universitetscentren omfattar förnyas så att de också gäller yrkeshögskolorna.

Med innehållsliga olikheter och inbördes avvikande kunskapsmål i universitetens och yrkeshögskolornas examina säkerställer man att samhällets och arbetslivets kunskapsbehov tillfredsställs på ett mångsidigt sätt. I syfte att göra det möjligt att använda resurserna på ett ändamålsenligt sätt och för att säkerställa kvaliteten på undervisningen kan dock studiernas innehåll i enskilda fall verkställas och anskaffas i samarbete på regional nivå.

Indikatorer för att mäta växelverkan på ett samhälleligt plan tas fram för att i första hand mäta samsättning, innovationsverksamhet och den regionala effektiviteten.

År 2008 bereder undervisningsministeriet ett detaljerat åtgärdsprogram för en strukturell utveckling av högskolorna. Den svenskspråkiga högskoleutbildningen tas som en helhet in i åtgärdsprogrammet. För att följa upp högskolornas strukturella utveckling tar man fram indikatorer (bl.a. högskolornas storlek och attraktionskraft, strukturen i de program som omfattar institutioner, enheter och utbildningsprogram, hur högskoleutbildade personer placerar sig på arbetsmarknaden, forskningsaktivitet och en effektiv användning av resurserna).

På den strukturella utvecklingen av högskolorna inverkar även den totalreform av vuxenutbildningen som är under beredning. Följande mål för reformen har ställts upp:

Utbildningssystemet utvecklas så att det bättre än för närvarande stödjer uppgradering, utveckling och nyinriktning av kunnandet. Olika typer av behov av kompletterande utbildning hos yrkesverksamma, arbetslösa och personer som annars står utanför arbetslivet identifieras, och utbudet utvecklas i motsvarighet till behoven.

De vuxnas utbildningsmöjligheter förbättras. I synnerhet inläring och meritering vid sidan om arbetet främjas. Systemet med yrkesexamina utvecklas som en arbetslivsinriktad och högklassig väg för behörighetsutbildning. Vuxenutbildningens ställning inom högskolorna stärks och de högskoleutbildades möjligheter till kompletterande utbildning breddas. Verksamheten inom den öppna yrkeshögskolan utvidgas. Användningen av utbildning av läroavtalstyp i den kompletterande utbildningen för högskoleutbildade kartläggs. Den finansiella basen för yrkesinriktad tilläggsutbildning och kompletterande utbildning vid högskolorna görs tydligare.

2. RIKTLINJER FÖR STRUKTURELL UTVECKLING AV HÖGSKOLORNA 2008–2011

Undervisningsministeriet har utifrån de linjer och beslut som presenterats i föregående kapitel utarbetat riktlinjer för strukturell utveckling för åren 2008–2011. De gäller högskolenät, strukturer för utbildning och forskning samt gemensamma tjänster. Den högre utbildningen på svenska och de svenskspråkiga högskolornas regionala genomslag behandlas separat.

Högskolestrukturerna studeras med hjälp av de indikatorer som definieras i utvecklingsplanen. I tabellen i bilaga 3 anges kvantitativa mål för högskolorna 2020. Dessa värden används vid uppföljningen av utbildnings- och forskningens kvalitet, genomslag och effektivitet. Högskolorna bör utveckla sin beredskap att ta fram nödvändiga uppföljningsdata. Strukturutvecklingen skall även vara ett av perspektiven i utredningar och utvärderingar som gäller högskolorna.

Utgående från målsättningarna i den nationella högskolepolitiken framlägger undervisningsministeriet i detta dokument riktlinjer för vilka mål och lösningar högskolorna genom sin strukturutveckling borde eftersträva. Som alternativ till de utvecklingsförslag som presenteras i denna promemoria blir det också aktuellt med andra lösningar som slimmar högskolenätet och utvecklar strukturerna inom den högre utbildningen och forskningen, förbättrar undervisningens och forskningens kvalitet samt stärker högskolornas genomslagskraft på det regionala planet och i samhället.

3. UTVECKLING AV HÖGSKOLENÄTET FRAM TILL 2012

I framtiden har våra högskolor konkurrenskraftiga forsknings- och utbildningsstrukturer och resurser. De leds strategiskt och de är starka organisationer i fråga om både ekonomisk bärkraft och kompetens. Högskolorna producerar utbildning och forskning som är av bättre kvalitet än för närvarande, och de stärker sin internationella verksamhet och sitt samhällsliga genomslag. År 2012 är universitetet och yrkeshögskolorna färre än nu och de är i regel också större.

Budgetramarna för högskoleväsendet under de närmaste åren är i huvudsak kända. Genom åtgärder som utvecklar högskolestrukturerna kan vi förbättra högskolornas verksamhetsförutsättningar. De

nuvarande högskolorna, som är splittrade både geografiskt och enligt utbildningsområden och vetenskapliga discipliner, bör omformas till en kompaktare helhet. Detta genomförs med hjälp av ett djupare samarbete, såsom fusioner och olika strategiska förbund och allianser, där högskolorna fokuserar på att utveckla sina strategiska insatsområden och vid behov avstår från en del verksamhetsområden för att stärka insatsområdena. Omfattningen på och djupet i samarbetet inom strategiska förbund och allianser bestäms via högskolornas eget strategiarbete.

I riktlinjerna för strukturell utveckling av högskolorna framhävs behovet att utveckla högskolenätet. Syftet med de strukturella reformerna av högskolenätet och effektiviseringen av högskolornas verksamhet är att frigöra resurser och använda dem för att höja kvaliteten på undervisningen och forskningen. Detta sker så att vi skapar högskoleenheter med tillräcklig konkurrenskraft för att de skall kunna fungera i ett högskolefält som förändras både nationellt och internationellt och vars ekonomiska bärkraft vilar på en fast grund. De nya högskolestrukturerna skall också ge bättre förutsättningar för tvär- och mångvetenskaplig verksamhet, innovationer och bättre tjänster till studenterna. Ett av målen är också att utveckla gemensamma strukturer för samverkan, som är ägnade att stödja och stärka det strategiska tänkandet och beslutsfattandet. Den interna utvecklingen av högskolestrukturerna faller i första hand under högskolornas autonomi.

Antalet högskolor och verksamhetsställen minskar. Högskolorna blir starkare. Nya examensrättigheter beviljas i regel inte.

En stor del av universiteten och högskolorna har redan på eget initiativ vidtagit åtgärder med tanke på strukturutvecklingen. Det arbete som redan gjorts bör stödjas. De högskolor som ännu inte startat beredningen av en strukturell reform bör utan dröjsmål vidta åtgärder i syfte att uppnå målen för strukturell utveckling. Högskolorna bör lägga fram sin syn på hur och via vilka former av samarbete reformmålen uppnås. Beslut om modeller för reformeringen av högskolorna fattas i det åtgärdsprogram för strukturell utveckling som blir klart år 2010. Målet att åstadkomma ett högskolenätverk med större regional styrka och genomslagskraft beaktas särskilt.

Den ändamålsenliga storleken och strukturen för en högskola kan variera från region till region. Fusioner inom högskolesektorerna, stark profilering och nyorganisation av strukturerna inom olika utbildningsområden kan ge internationellt attraktiva högskolor med god kompetensstruktur och internationell konkurrenskraft. Inom fortbildningen och det öppna universitetet revideras strukturerna, och utbudet av utbildningar riktas så att vuxenutbildningen stärks.

I regioner där befolkningen minskar på grund av ändringar i åldersstrukturen eller där problem med attraktionskraften eller sysselsättningen uppstår, är det nödvändigt att finna sådana lösningar som även framdeles tryggar ett mångsidigt högskoleutbud och tillgodoser näringslivets behov i regionen. Detta förutsätter en gemensam strategisk vision för regionen och ett nära samarbete mellan universiteten och yrkeshögskolorna utgående från deras starka sidor.

I det följande granskas de reformer som pågår och behovet av ytterligare reformer skilt för de två högskolesektorerna. Vi har utgått från antalet heltidsstuderande (FTE) vid de nuvarande högskolorna år 2006. Antalet högskolestuderande kommer att vara lägre år 2020 än år 2006, men det är svårt att uppskatta det verkliga antalet heltidsstuderande. Årskullarna minskar bland de unga, men samtidigt väntas antalet vuxenstuderande och antalet utländska studerande öka. Vi kan även effektivisera användningen av studieplatserna genom att förbättra genomströmningen. De insatser som högskolorna gör för att utveckla sina strukturer inverkar på ändringarna i antalet studerande.

De svenskspråkiga högskolorna behandlas i kapitel 5.

3.1. MÅLEN FÖR REFORMERINGEN AV UNIVERSITETSNETET

År 2020 har vi högst 15 universitet jämfört med nuvarande 20. Vid samtliga universitet grundar sig utbildningen på vetenskaplig forskning eller konstnärlig verksamhet. Universiteten är organisationer med i regel **minst 3 000 heltidsstuderande**. Av de nuvarande universiteten når inte Åbo handelshögskola, Svenska Handelshögskolan, Konstindustriella högskolan, Sibelius-Akademien, Teaterhögskolan och Bildkonstakademien målet 3 000 studerande. Nära gränsen ligger Villmanstrands tekniska universitet, Vasa universitet och Lapplands universitet.

Universitetsnätet utvecklas som följer:

- Det **Innovationsuniversitet** som bildas av Tekniska högskolan, Helsingfors handelshögskola och Konstindustriella högskolan och baserar sig på en stiftelse inleder sin verksamhet i full skala år 2010. Det nya universitetet blir en organisation med 13 600 studerande.
- **Åbo nya universitet**, som bildas av Åbo universitet och Åbo handelshögskola och inleder sin verksamhet år 2010, kommer att ha ca 13 000 studerande.
- **Östra Finlands universitet**, som bildas av universiteten i Joensuu och Kuopio och inleder sin verksamhet år 2010, kommer att ha ca 10 000 studerande.
- Alliansen **Sisä-Suomen yliopistoallianssi** är ett samarbetsprojekt mellan Jyväskylä universitet, Tammerfors universitet och Tammerfors tekniska universitet. Universiteten bör utveckla gemensamma beslutsmekanismer och gemensamma forsknings- och utbildningsstrukturer.
- **Uleåborgs universitet** utvecklas vidare som ett internationellt sett högklassigt vetenskapsuniversitet i samarbete med näringslivet och sektorsforskningsinstituterna. Uleåborgs universitet har ett särskilt ansvar för forskningen och utbildningen i det samiska språket och den samiska kulturen.
- **Helsingfors universitet** utvecklas vidare som ett högklassigt och internationellt forskningsuniversitet. Universitetet har ett särskilt ansvar för sin svenskspråkiga utbildning och för utbildningen inom en del små specialområden. Universitetet fortsätter sitt utvecklingsarbete genom att vidareutveckla verksamhetsmodellen med de fyra valda campusområdena.
- **Teaterhögskolan** och **Bildkonstakademin** når inte upp till den uppställda storleksgränsen. Deras starka profiler och begränsade behov av arbetskraft talar inte för en höjning av antalet studerande. För att stärka de fria konsterna och utveckla den tvärkonstnärliga verksamheten bildar **Teaterhögskolan** och **Bildkonstakademin** ett **Konstuniversitet**. I samband med att Konstuniversitetet grundas gör man tillsammans med Tammerfors universitet en utredning om huruvida även teaterutbildningen vid Tammerfors universitet kunde anslutas till helheten.
- **Sibelius-Akademins** ställning bedöms efter att Musikhusprojektet slutförts. Vid finansieringen av Musikhuset skall sådana alternativ sökas som inte medför en oskäligt stor belastning på universitetets ekonomi.

3.2. MÅLEN FÖR REFORMERINGEN AV YRKESHÖGSKOLENÄTET

Det finns 26 yrkeshögskolor med verksamhet på sammanlagt 68 orter. Målet är att vi **år 2020** har **högst 18 yrkeshögskolor, var och en med i regel minst 2 500 heltidsstuderande**. Yrkeshögskolorna kommer då att ha verksamhet på färre orter. Av de nuvarande yrkeshögskolorna når följande inte målet om 2 500 studerande: Arcada, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu och Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

När yrkeshögskolenätet slimmas och yrkeshögskolor går samman är utgångspunkten att de fusionerade yrkeshögskolorna bildar en ny enhet, vars verksamhet och geografiska struktur revideras. Med hjälp av ändamålsenliga huvudmannastrukturer stöds verksamheten vid de nya högskolorna.

Yrkeshögskolenätet har redan utvecklats på följande sätt:

- Helsingfors yrkeshögskola för företagsekonomi och Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu har i början av år 2007 fusionerats till **HAAGA-HELIA yrkeshögskola** med ca 7 500 studerande.
- Helsingin ammattikorkeakoulu och yrkeshögskolan EVTEK går den 1 augusti 2008 samman och bildar yrkeshögskolan **Metropolia** med 10 700 studerande. En eventuell anslutning av yrkeshögskolan **Laurea** till Metropolia utreds.
- Svenska Yrkeshögskolan och Yrkeshögskolan Sydväst bildar den 1 augusti 2008 **Yrkeshögskolan Novia**, som har 2 700 studerande.

I sådana tillväxtcentra där det finns flera yrkeshögskolor är det ändamålsenligt att bilda *en* stark yrkeshögskola, som kan erbjuda bättre förutsättningar i synnerhet för internationell verksamhet.

- I Tammerfors är det motiverat att slå ihop **Tampereen ammattikorkeakoulu** och **Pirkanmaan ammattikorkeakoulu** till en yrkeshögskola med 7 400 studerande. Fusionen förbereds genom en reform av yrkeshögskolornas huvudmannastruktur.
- **Åbo yrkeshögskola** och **Satakunnan ammattikorkeakoulu** utreder möjligheterna till fördjupat samarbete.
- **Lahden ammattikorkeakoulu** och **Hämeen ammattikorkeakoulu** intensifierar sitt samarbete och klargör sin arbetsfördelning.
- Förutsättningarna utreds för att på längre sikt skapa ett djupare samarbete mellan **Jyväskylä ammattikorkeakoulu** och yrkeshögskolorna i Tammerfors.

För att främja en jämlik utveckling i de olika landsdelarna är det viktigt att vi sörjer för att yrkeshögskolorna har ett tillräckligt utbud av utbildning och en tillräcklig forsknings- och utvecklingsverksamhet och att vi tryggar yrkeshögskolornas livskraft. En höjning av kvaliteten på utbildningen och forskningen är särskilt angelägen i regioner med problematisk befolkningsutveckling. Detta förutsätter att högskolenätet slimmas och att tillräckliga insatser görs för att utveckla högskolestrukturen.

- I Österbotten utreds som bäst strukturen på högskolenätet. **Vasa yrkeshögskola, Mellersta Österbottens yrkeshögskola** och **Seinäjoen ammattikorkeakoulu** fördjupar sitt inbördes samarbete.
- **Savonia-ammattikorkeakoulu** och **Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu** fördjupar sitt samarbete ytterligare.
- **Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu** och **Mikkelin ammattikorkeakoulu** kan bilda en ny yrkeshögskola med 9 200 studerande.
- **Oulun seudun ammattikorkeakoulu** och **Kajaanin ammattikorkeakoulu** utreder möjligheten till en gemensam yrkeshögskola med 7 300 studerande.

Diakonia-ammattikorkeakoulu och Humanistinen ammattikorkeakoulu, som fungerar som nätverk, har ett lägre antal studerande än det uppställda målet. De bör ingå strategiska partnerskap som ger förutsättningar för gemensamma forskningsprogram och mångsidigare utbildningsutbud, samtidigt som högskolorna kan bevara sina egna profiler.

- En naturlig samarbetspartner för **Humanistinen ammattikorkeakoulu** är Mikkelin ammattikorkeakoulu, som också erbjuder utbildning i medborgaraktivitet, ungdomsarbete och kulturproduktion. En ny yrkeshögskola som bygger på Humanistinen ammattikorkeakoulu och Mikkelin ammattikorkeakoulu skulle skapa en stark kompetenskoncentration inom ovan nämnda områden.
- **Diakonia-ammattikorkeakoulu** bör fördjupa sitt samarbete särskilt med yrkeshögskolan Laurea och Humanistinen ammattikorkeakoulu.

3.3. STRATEGISKA ALLIANSER MELLAN UNIVERSITET OCH YRKESHÖGSKOLOR

Samarbete mellan universitet och yrkeshögskolor som är till ömsesidig nytta kan bäst stärkas genom avtal om strategiska allianser med en strategigrupp, som förutom högskolornas ledning består av representanter för regionen och näringslivet. Sådana allianser är motiverade särskilt i regioner

där ändringarna i befolkningsstrukturen är relativt stora. Med hjälp av strategiska allianser kan ett mångsidigt utbud av utbildning och en tillräcklig forsknings- och utvecklingsverksamhet i regionen tryggas på ett mera organiserat sätt än nu är fallet. Dessa mål stöds också genom effektiv resursanvändning. Målet för storleken på sådana strategiska allianser mellan universitet och yrkeshögskolor är att de sammanlagt i regel har ca **8 000 heltidsstuderande**.

Vid strategiska allianser mellan högskolor behandlar högskolornas ledning och yrkeshögskolornas huvudmän i en gemensam strategigrupp alla centrala planeringsdokument och förbinder sig att föra överenskomna ärenden vidare i sina egna beslutsorgan. Högskolorna har representanter i varandras styrelser. Dessutom kan andra regionala krafter tas med i strategigruppen för att främja uppnåendet av överenskomna mål. Senare kan detta leda till bildandet av ett gemensamt organ med befogenheter att fatta bindande strategibeslut. De ingående högskolorna behåller likväl sina egna förvaltningsorgan, som är ändamålsenliga med hänsyn till deras uppdrag och profil.

Strategiska allianser mellan universitet och yrkeshögskolor är motiverade i följande fall:

- Villmanstrands tekniska universitet och Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu har intensifierat sitt strategiska samarbete. Detta samarbete bör utvidgas så att det också gäller Mikkelin ammattikorkeakoulu och Kymenlaakson ammattikorkeakoulu.
- Vasa universitet och Vasa yrkeshögskola har intensifierat sitt strategiska samarbete. Förutsättningarna till ett fördjupat samarbete med Vasa universitet, Vasa yrkeshögskola, Mellerta Österbottens yrkeshögskola och Seinäjoen ammattikorkeakoulu bör utredas.
- Lapplands universitet, Rovaniemen ammattikorkeakoulu och Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu stärker sitt strategiska samarbete genom att bilda **Lapin korkeakoulu yhteisö** (8 300 studerande).

3.4. UNIVERSITETSCENTRUM OCH ANDRA REGIONALA KOMPETENSKONCENTRATIONER

Universitetscentrumen (Lahtis, Kajana, Karleby, S:t Michel, Björneborg och Seinäjoki) uppstod i början av 2000-talet som ett svar på regionala utvecklingsbehov. Universitetscentrumen ingår i nätverk där flera universitet samarbetar. Verksamheten vid universitetscentrumen har i regel utvecklats med stöd av regional finansiering och strukturfonder.

Högskolefältet har genomgått och fortsätter att genomgå stora förändringar, som även inverkar på verksamheten vid universitetscentrumen. Examensutbildningen vid våra universitet och yrkeshögskolor kommer att minska betydligt före år 2020. Samtidigt får vuxenutbildningen hela tiden ökad betydelse. Universitetscentrumens roll som koordinerings- och resurscenter för vuxenutbildningen utvecklas enligt riktlinjerna i utvecklingsplanen för utbildning och forskning. Riktlinjerna för utvecklingsarbetet skall fastställas efter en utvärdering av universitetscentrumen som genomförs 2008.

Yrkeshögskolorna har en etablerad plats i det finländska högskolefältet. I yrkeshögskolornas uppdrag betonas deras regionala betydelse och arbetslivets behov. I och med att yrkeshögskolorna fått en tydligare profil har nya möjligheter till samarbete mellan universitet, yrkeshögskolor och aktörer inom innovationssystemet uppstått. Detta innebär att regionerna kan ha välgrundade behov av regionala samarbetsnät utöver universitetscentrumen.

Universiteten blir självständiga juridiska personer, och kommer att kunna dra full nytta av detta från och med år 2010. I detta sammanhang måste universiteten även bedöma sitt nät av verksamhetsställen i ljuset av en ny strategi.

Regionerna har orsak att utreda hur de i framtiden skall rikta sina resurser. Framdeles minskar även strukturfondernas resurser. Bara högskoleenheter som är tillräckligt högklassiga är intressanta samarbetspartner för högskolor utanför regionen och andra aktörer inom innovationssystemet på nationell och internationell nivå.

För att stärka högskolornas regionala genomslag

- är det av särskild vikt att regionerna sörjer för sina självständiga högskolor och deras verksamhetsförutsättningar, vilket förutsätter insatser för att stärka forsknings- och utvecklingsarbetet vid yrkeshögskolorna,
- skall yrkeshögskolorna revidera sina strategier för forskning och utveckling i nära samarbete med arbetslivet och övriga centrala aktörer inom innovationssystemet,
- skall kompletterande högskolekompetens som inte finns i regionen vid behov anskaffas enligt avtal. Högskolorna och regionerna sörjer såsom nu (de regionala förvaltningsmyndigheterna särskilt med EU-finansiering, kommunerna och företagen i nuvarande omfattning enligt vad de beslutar) för nödvändig finansiering.

4. HÖGSKOLORNAS INTERNA STRUKTUR OCH HÖGSKOLESTRUKTUREN INOM OLIKA BRANSCHER

4.1. INTERNA UTBILDNINGS- OCH FORSKNINGSSTRUKTURER

Det nuvarande högskolenätet täcker alla regioner, men är samtidigt splittrat i ett stort antal verksamhetsställen. Högskolorna har många små regionala verksamhetsställen med smal verksamhet och svaga band till högskolan som helhet. I vissa landskap bär högskolorna nästan hela ansvaret för FoU-verksamheten. Inom flera branscher är de institutioner eller enheter som ger utbildning och bedriver forskning för små.

I vårt land finns 20 universitet på 11 orter. Tillsammans med sina filialer ger de permanent examensutbildning på över 20 orter. Dessutom har magisterprogram byggts upp på en del andra orter med hjälp av medel ur strukturfonder. Universiteten har även många utbildningsprogram där få inleder sina studier. Universiteten har för närvarande egna enheter för vuxenutbildning på ca 20 orter, och utbildning ordnas dessutom tillsammans med olika samarbetsorganisationer på ca 200 orter. Universiteten driver 20 forskningsstationer, och andra förvaltningsområden har över 70 forskningsstationer.

Från och med år 2009 ger 26 yrkeshögskolor examensutbildning för unga studerande på 68 orter. Dessutom ordnar yrkeshögskolorna vuxenutbildning på många orter. Vid yrkeshögskolorna finns över 200 studieprogram där färre än 40 personer inleder sina studier. En del av utbildningsprogrammen är utlokaliserade på flera orter.

Arbete för att utveckla utbildningens och forskningens innehåll utförs även inom olika samarbetsnät. Inom universitetssektorn verkar nationella temabaserade samarbetsnät, som knyter samman verksamheten vid enheter som har verksamhet på flera orter. Inom yrkeshögskolesektorn fungerar utvecklingsnät mellan yrkeshögskolor samt nationella nät för utvecklingen av yrkeshögskoleutbildningen. De högskolor som ingår i samarbetsnäten sköter finansieringen av verksamheten.

Högskolornas struktur bör utformas så, att den utgör en tillräckligt stark och mångsidig grund för en högklassig utbildning och forskning som även beaktar behoven i arbets- och näringslivet. Syftet

med att öka samarbetet mellan högskolor och forskningsinstitut är en effektivare användning av befintlig kompetens och infrastruktur och ett bättre utnyttjande av internationellt samarbete. När högskoleverksamheten koncentreras, skall mekanismer för kompetensöverföring och effektivare utnyttjande av forskningsresultat utvecklas med syfte att öka högskolornas genomslagskraft.

Åtgärder för utveckling av utbildnings- och forskningsstrukturerna:

- För att rikta sin utbildnings- och forskningsverksamhet reviderar universiteten sina strategier i början av år 2010 med stöd av sin nya ställning som juridisk person. I strategierna behandlas utöver forskningen och examensutbildningen även främjandet av livslångt lärande och samverkan med samhället.
- Även yrkeshögskolorna reviderar sina strategier före 2010.
- I fråga om forskningen är målet att stärka profileringen och tyngdpunktsområdena så, att universiteten får bättre förutsättningar att konkurrera om nationell och internationell forskningsfinansiering. Universiteten förbinder sig att beakta utvecklingen av sina tyngdpunktsområden i sin interna resursfördelning.
- Universitetens och yrkeshögskolornas utbildningsprogram ordnas så att målet för intagningen i regel är minst 40 studerande. Högskolorna kommer överens om en sådan arbetsfördelning att högskolornas utbildningsansvar omfattar större helheter. I fråga om mindre branscher kan intagning ordnas vart annat år.
- Inom branscher som är betydande med tanke på högskolans profil eller nationellt sett kan man av grundad anledning avvika från dessa kvantitativa mål.
- För att stärka forskningsmiljöerna och mångvetenskapligheten slås universitetens institutioner eller enheter ihop till större helheter. Målet är att varje institution eller enhet i regel har minst 5 professorer.
- Universiteten och forskningsinstituten bildar gemensamma institut. Universiteten, yrkeshögskolorna och forskningsinstituten (inklusive forskningsstationerna) intensifierar sitt samarbete genom gemensamma forskningsprogram, campusområden och andra verksamhetsstrukturer. Detta tas som utgångspunkt vid beredningen av ett åtgärdsprogram för den strukturella utvecklingen av sektorsforskningen.
- Samarbetet mellan yrkeshögskolorna och universiteten ökas inom fortbildningen. Den ledningsgrupp som bereder en totalreform av vuxenutbildningen lägger fram ett förslag om strukturen på och finansieringen av högskolornas fortbildning.

- För att rikta utbildningsplatserna och resurserna på ett ändamålsenligare sätt görs fördelningen av studieplatserna mellan ungdomsutbildningen och vuxenutbildningen flexiblere.

4.2. UTVECKLING AV UTBILDNINGSSOMRÅDEN

En balanserad utveckling av utbildnings- och forskningsområdena tryggas i hela landet. Strukturerna och utbildningens innehåll utvecklas inom de olika områdena i enlighet med målen för strukturutvecklingen både inom och mellan högskolesektorerna. En god grund för detta utvecklingsarbete erbjuds av universitetens branschmöten samt ARENEs arbetsgrupper för olika branscher. Vikten av att utvärderingar och internationella jämförelser utnyttjas vid utvecklingen av olika utbildnings- och forskningsområden accentueras.

Universiteten och yrkeshögskolorna bör konsolidera strukturerna för samarbetet mellan högskolesektorerna inom olika utbildningsområden under ledning av universitetens och yrkeshögskolornas rektorsråd.

Vid högskolorna finns ett behov att utveckla strukturerna inom många olika utbildningsområden. Särskilt inom universitetens stora utbildningsområden, såsom det humanistiska, naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga, finns vid sidan av de stora enheterna även många små, snävt specialiserade enheter. Med tanke på samhällets behov av bildning och kompetens måste behovet av utbildning och forskning tillgodoses även i fråga om små specialområden.

Undervisningsministeriet har genomfört många utredningar för specifika utbildningsområden och inlett områdesspecifika utvecklingsprojekt, utifrån vilka utbildningsområdena skall utvecklas som följer:

Affärskunnande

Forskningen inom affärskunnande koncentreras till större helheter, det internationella samarbetet stärks och det stora antalet enheter minskas inom bägge högskolesektorerna. Utbildningen och forskningen på området profileras med stöd av de möjligheter som mångfalden av branscher ger. För att stärka forskningen koncentreras universitetsenheterna så, att utbildningen och forskningen i

högre grad än för närvarande flyttas från filialerna till huvudcampusen. Behovet av affärskunnande i regionerna tillgodoses med hjälp av utbildnings- och forskningsverksamhet vid yrkeshögskolorna.

- Yrkeshögskolornas affärskunnande stärks genom att små verksamhetsställen läggs ner.
- Universitetens examensrättigheter utvidgas i regel inte. Ett undantag utgör östra Finlands universitet, som ges examensrättigheter inom det ekonomiska utbildningsområdet.
- Som en del av utbildningen i affärskunnande i östra och sydöstra Finland utreds vilken ställning Helsingfors handelshögskolas engelskspråkiga kandidatutbildning i S:t Michel har. För att trygga den internationella utbildningen i affärskunnande i Södra Savolax skall den engelskspråkiga utbildningen i handel och administration vid Mikkelin ammattikorkeakoulu utvecklas. Vid behov kan Villmanstrands tekniska universitet ta över ansvaret för den universitetsutbildning som ges i S:t Michel. För detta krävs att universitetet och regionen sköter finansieringen.

Teknik

Den dimensionering av utbildningsutbudet som fastställts i utvecklingsplanen för utbildning och forskning 2007–2012 förutsätter en betydande minskning av antalet studerande som får högre utbildning inom teknik. Minskningen genomförs så, att antalet utbildningsenheter reduceras. Härvid beaktas de nuvarande enheternas funktionsduglighet och genomslag, rekryteringsbasens tillräcklighet samt företagens och näringslivets behov.

Bortsett från Tekniska högskolan och Tammerfors tekniska universitet har de universitetsenheter som ger teknisk utbildning problem med rekryteringen inom informationsteknik och elteknik. För att utveckla utbildningen och forskningen inom strategiskt viktiga områden bör utbildnings- och forskningsstrukturerna föras samman.

- För att stärka den teknisk-vetenskapliga undervisningen och forskningen vid universiteten koncentreras utbildningen och forskningen till huvudcampusen. Tammerfors tekniska universitet, Villmanstrands tekniska universitet och Uleåborgs universitet minskar antalet regionala verksamhetsställen så, att antalet filialer blir väsentligt färre än nu och verksamhetsförutsättningarna för dem som blir kvar förbättras.
- Utbildningen i informationsteknik och elteknik vid universiteten koncentreras till stora enheter.

- Vid yrkeshögskolorna minskas antalet enheter inom det tekniska området.

Social- och ungdomsarbete

Utbildningen och forskningen inom det sociala området utvecklas i nära samarbete med social- och hälsovårdsministeriet och de organisationer som är underställda ministeriet samt med kommunerna. Målet är att utveckla utbildningslösningar som tryggar tillgången på arbetskraft i branschen och stärker forsknings- och innovationsverksamheten.

- De filialer som ger utbildning i socialt arbete läggs ner, och utbildningen och forskningen på området koncentreras till universitetsorterna enligt förslag från en utredningsgrupp.
- Till de åtgärder som vidtas för att tillgodose behovet av arbetskraft inom det sociala området hör utvecklandet av utbildning som kompletterar examina, så att de personer som arbetar i branschen kan skaffa sig socialarbetarkompetens genom att avlägga huvudämnesstudier i socialt arbete som fristående studier.
- Utbildningen i ungdomsarbete ordnas huvudsakligen av yrkeshögskolor, som universiteten stödjer med sin forskningskompetens.

Läroarbetsutbildningen

Universiteten skall sörja för att läroarbetsutbildningsenheterna med hänsyn till behovet av utbildning och forskning erbjuder tillräckligt mångsidig undervisning och har en tillräckligt mångsidig personalstruktur och tillräckliga resurser.

Utbildningen av barnträdgårds-, klass- och ämneslärare bör ordnas så, att samarbetet mellan olika utbildningar är omfattande och ger möjligheter för studerandena att skaffa sig mångsidig läroarbetsbehörighet. De som studerar till lärare skall få mångsidigare möjligheter att välja biämnen. Verksamheten vid filialerna skall knytas mycket närmare moderuniversiteten.

- De huvudenheter och fristående enheter som ger läroarbetsutbildning skall bilda en administrativ enhet med en gemensam strategi och en gemensam plan för att utveckla utbildningsutbudet och resursanvändningen. På detta sätt kan högskolorna stärka forskningen i samband med läroarbetsutbildningen och ge läroarbetsstuderandena fler alternativ när de väljer biämnen.
- Inom de läroarbetsutbildningsområden som har få studerande skall intagning ordnas vart annat år. Detta gäller i synnerhet utbildningen av slöjdlärare vid Helsingfors, Joensuu och Åbo universitet samt musikläroarbetsutbildningen vid Jyväskylä universitet och Uleåborgs universitet.

Tandläkarutbildningen

Utbildningen av tandläkare ökas för att fylla befolkningens behov av hälsotjänster. Dessutom effektivteras genomströmningen inom denna utbildning.

- Särskilda åtgärder för att råda bot på tandläkarbristen i hela landet studeras separat. I samband med att universitetens strategier revideras år 2010 bedöms behovet att starta utbildning i Östra Finland.
- Universiteten genomför snabba åtgärder för att utveckla undervisningen i odontologi så, att den sporrar studerandena att avlägga examen.
- Den kliniska praktik som ingår i studierna decentraliseras för att stärka det regionala genomslaget. Finansieringsmöjligheterna utreds i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Utbildningen av specialläkare och specialtandläkare

Enligt en utredning motsvarar utbildningen inom specialområden både kvantitativt och till sitt innehåll i huvudsak behovet inom hälsovården. Den internationella utvecklingen medför inte heller något behov att utöka utbildningen. Den allmänmedicinska kompetensen skall utvecklas inom all läkarutbildning.

- Inom utbildningen av specialläkare och specialtandläkare grundas inga nya specialområden.

Skogsbranschen

Vid yrkeshögskolorna är utbildningen inom skogsbranschen splittrad, och för att utveckla attraktionskraften och förbättra genomströmningen borde enheter slås ihop till större helheter med starkare profil. Samarbetet mellan universiteten, yrkeshögskolorna och forskningsinstituterna på området skall stärkas.

- Högskoleutbildningen inom skogsbranschen skall minskas genom minskad intagning vid både universitet och yrkeshögskolor.
- De enheter som ger utbildning inom skogsbranschen skall även framdeles bilda ett rikstäckande nät, men antalet yrkeshögskoleenheter inom skogsbranschen skall minskas.

Kultur

De yrkeshögskoleenheter som ger utbildning i bildkonst är i huvudsak små, varför det är motiverat att minska deras antal och koncentrera utbildningen.

- Det är ändamålsenligt att dra in utbildningen i bildkonst vid två enheter.

Behovet att minska utbildningen inom medie- och informationsvetenskap förutsätter att antalet nybörjarplatser vid yrkeshögskolorna minskas och att platserna omfördelas.

- En dimensionering av utbildningsutbudet i enlighet med utvecklingsplanen för utbildning och forskning förutsätter att utbudet i medie- och informationsvetenskap vid yrkeshögskolorna minskas betydligt. Nedskärningarna i utbildningen förutsätter att utbildningsenheter läggs ner.

Utbildningen inom film- och tv-branschen sker vid små enheter, vars kostnader är höga på grund av branschens speciella karaktär. I syfte att utveckla högskolestrukturerna skall

- yrkeshögskoleutbildningen inom film- och tv-branschen koncentreras till fyra enheter.

Turism

Flera högskolor har tagit initiativ till en ökad utbildning inom turism. Vid universiteten grundas inga nya utbildningsområden.

- Huvudansvaret för utbildningen inom turism bärs av yrkeshögskolorna, som stöds av universiteten genom deras forskning. Turismrelaterad forskning bedrivs framför allt vid Lapplands universitet och vid Joensuu universitet.
- Lapin korkeakouluyhteisö grundar ett forsknings- och utbildningsinstitut inom turism.

Säkerhetsbranschen

Flera högskolor har tagit initiativ till en utvidgad utbildning inom säkerhetsbranschen. Yrkeshögskolan Laurea erbjuder utbildning som leder till yrkeshögskoleexamen och högre yrkeshögskoleexamen.

- Huvudansvaret för utbildningen inom säkerhetsbranschen skall bäras av yrkeshögskolorna.
- Forskningen vid universiteten samt den fortbildning som riktar sig till branschfolket skall främja utveckling och kompetenshöjning i branschen.
- Ansvar för utbildningen i branschen skall inte spridas ut på fler utbildningsenheter.

Biovetenskaperna

Finland fortsätter utvecklingen inom biovetenskaperna.

- Biocenter Finland blir en enhet för nationell koordinering inom biovetenskaperna. De universitet som står bakom biocentren svarar för basfinansieringen av centren.
- Institutet för molekylärmedicin i Finland (FIMM) stärker sin struktur och sin finansieringsbas i samarbete med olika forskningsinstitut.

- För utvecklingen av biobranschen utarbetas ett nationellt branschspecifikt program för åren 2010-2013. Programmet inbegriper Biocenter Finland och FIMM.

Utveckling av forskningen om vetenskap och innovationer samt högskoleforskningen

Forskningen om vetenskap och innovationer samt högskoleforskningen stärks genom att verksamheten koncentreras till Helsingfors, Jyväskylä och Åbo universitet. Samtidigt stärks forskningen i utbildningsekonomi.

5. DET SVENSKSPRÅKIGA HÖGSKOLENÄTET

Nätet av svenskspråkiga högskolor utvecklas så, att utbudet av utbildning för den svenskspråkiga befolkningen tryggas samtidigt som målen för den strukturella utvecklingen beaktas. I sin forskning och utbildning ökar de svenskspråkiga högskolorna sitt samarbete med högskolor i andra nordiska länder.

- För den strategiska utvecklingen av den högre utbildningen på svenska grundar högskolorna en strategisk allians (se avsnitt 3.3) med en strategiledningsgrupp som är sammansatt av högskolornas ledning och utomstående experter. Samordningsdelegationen för den svenskspråkiga högskoleutbildningen upphör med sin verksamhet.
- I huvudstadsregionen stärks samsamarbetsstrukturerna inom den högre utbildningen på svenska.
 - Svenska social- och kommunalhögskolans ställning inom Helsingfors universitet görs klarare genom lagstiftning.
 - Svenska Handelshögskolan och Helsingfors universitet stärker sitt samarbete. Även Arcada är samsamarbetspart.
- Konstuniversitetet och Innovationsuniversitetet förblir tvåspråkiga i nuvarande omfattning.
- Svenska Handelshögskolan bär huvudansvaret för den svenskspråkiga högre utbildningen i företagsekonomi. Ekonomutbildning ges också vid Åbo Akademi.
- Arcada och Yrkeshögskolan Novia kommer sinsemellan överens om arbetsfördelningen på nationell nivå i fråga om olika utbildningsområden. Ett alternativ på längre sikt är att grunda en enhetlig svenskspråkig yrkeshögskola.
- Yrkeshögskoleutbildningen i företagsekonomi skall ges på färre orter än nu.

6. BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSTJÄNSTER SAMT GEMENSAMMA INFORMATIONSSYSTEM

Universitetssektorn har för närvarande 61 administrativa biblioteksenheter med sammanlagt 183 verksamhetsställen, medan yrkeshögskolesektorn har 32 administrativa biblioteksenheter med sammanlagt 176 verksamhetsställen. Målet är att högskolornas bibliotek senast 2020 har strukturen av servicecenter, där verksamheten är koncentrerad till starka campusbibliotek som är färre än de nuvarande verksamhetsställena. Målet är även att skapa fungerande strukturer för elektroniska tjänster.

Universitetens och yrkeshögskolornas bibliotek skall utvecklas genom följande åtgärder:

- Systemet med institutions- och fakultetsbiblioteken frångås till förmån för större center för biblioteks- och informationstjänster. Vid varje universitet grundas på sin höjd några sådana center. Målet är att slå ihop specialbibliotek för olika vetenskapliga områden och främja bibliotekssamarbete mellan olika universitet och forskningsinstitut. Vid utvecklingen av högskolebiblioteken beaktas även möjligheterna till samarbete med kommunala bibliotek.
- Vid utvecklingen av biblioteken beaktas branschernas och högskolornas särbehov. Utvecklingsarbetet kan framskrida i olika takt.
- Undervisningsministeriet inleder ett projekt för att främja och koordinera den strukturella utvecklingen av högskolebiblioteken.
- Nationalbibliotekets ställning som servicecenter för samtliga bibliotek stärks.
- Digitaliseringsverksamheten vid nationalbibliotekets institution för mikrofotografering och konservering i S:t Michel blir permanent.
- Ett nationellt digitalt bibliotek grundas före år 2012.

Högskolorna använder för närvarande många olika informationssystem för att sköta likadana eller liknande basprocesser. Situationen är inte hållbar med beaktande av en ändamålsenlig resursanvändning. Ett av de största problemen med större informationssystem är att aktuell och standardiserad information är svåråtkomlig exempelvis för informationssystem som tjänar ledningen. Målet är en betydande höjning av högskoleväsendets effektivitet genom att centralisera servicen, förenhetliga informationssystemen och utveckla de elektroniska tjänsterna och användningen av dem.

Högskolornas informationsförvaltning utvecklas genom följande åtgärder:

- De basprocesser som är gemensamma för alla högskolor förenhetligas genom att högskolorna utvecklar grundläggande informationssystem som före år 2015 skall ersätta den brokiga flora av system som håller på att bli föråldrad.
- Högskolornas verksamhet stöds genom att informationsresurserna förenhetligas. Härigenom blir det möjligt att ta i bruk och använda elektroniska tjänster i stor skala.

7. GENOMFÖRANDE OCH UPPFÖLJNING AV DET STRUKTURELLA UTVECKLINGSSARBETET

Den strukturella utvecklingen av högskolorna är en genuin process som sker i växelverkan mellan undervisningsministeriet och högskolorna. Denna process bygger i stor utsträckning på de projekt som universiteten och högskolorna själva startat. De riktlinjer som nu dragits upp fungerar som diskussionsunderlag för mål- och resultatförhandlingarna med universiteten och yrkeshögskolorna våren 2008.

Universiteten och yrkeshögskolorna reviderar sina strategier före 2010. Utgående från strategiarbetet bereder undervisningsministeriet ett mer detaljerat åtgärdsprogram för strukturell utveckling av högskolorna för åren 2010-2012. Samgång mellan högskolorna förutsätter ett nära samarbete mellan undervisningsministeriet, högskolorna och huvudmännen och en gemensam viljeyttring från deras sida.

Utöver rapporteringen om mål- och resultatförhandlingarna följer ministeriet med utvecklingsprocessen med hjälp av olika indikatorer, och utfallsdata utgör en av grunderna för den resultatbaserade högskolefinansieringen. Undervisningsministeriet bedömer högskolornas åtgärder för att utveckla sina strukturer och verkningarna av dessa åtgärder.

Vid mål- och resultatförhandlingarna med universiteten och yrkeshögskolorna granskas högskolornas verksamhet utifrån kriterier som attraktionskraft, genomströmning, studietid för examen, vetenskaplig publicering, effektiv användning av resurser, placering av utexaminerade i arbetslivet och genomförandet av det livslånga lärandet.

Undervisningsministeriet kommer överens med högskolorna om utvecklingsåtgärder, så att de nya högskolestrukturerna i huvudsak kommer att vara genomförda före år 2012. Ansvaret för utvecklingsarbetet bärs av högskolorna, men undervisningsministeriet utvecklar uppföljningskriterier tillsammans med högskolorna och beaktar vid finansieringen av högskolorna de resultat som dessa uppnår.

Åren 2012 och 2016 genomförs mellanrapportering om verkningarna av den strukturella

högskoleutvecklingen, och en internationell utvärdering av det nya högskoleväsendet som helhet genomförs år 2020.

BILAGA

Tabell 1

Högskolenätet 2008

Universitet	FTE-studerande*	Yrkeshögskolor	FTE-studerande*
Helsingfors universitet	25 747	Metropolia amk	10 730
Åbo universitet	11 364	HAAGA-HELIA yhs	7 499
Uleåborgs universitet	11 070	Åbo yhs	7 464
Tammerfors universitet	10 335	Laurea-amk	6 224
Jyväskylä universitet	10 288	Oulun seudun amk	5 741
Tekniska högskolan	9 171	Savonia-amk	5 361
Tammerfors tekniska univ.	7 483	Jyväskylän amk	5 141
Joensuu universitet	5 762	Hämeen amk	4 908
Kuopio universitet	4 543	Satakunnan amk	4 697
Åbo Akademi	4 462	Tampereen amk	4 208
Villmanstrands tekn. univ.	3 654	Lahden amk	4 010
Lapplands universitet	3 530	Seinäjoen amk	3 624
Vasa universitet	3 359	Kymenlaakson amk	3 469
Helsingfors handelshögsk.	3 135	Mikkelin amk	3 462
<i>Åbo handelshögskola</i>	<i>1 652</i>	Pohjois-Karjalan amk	3 275
<i>Svenska handelshögskolan</i>	<i>1 644</i>	Pirkanmaan amk	3 246
<i>Konstindustriella högsk.</i>	<i>1 307</i>	Yrkeshögskolan Novia	2 720
<i>Sibeliuss-Akademin</i>	<i>1 006</i>	Vasa yhs	2 694
<i>Teaterhögskolan</i>	<i>329</i>	Mellersta Österbottens yhs	2 625
<i>Bildkonstakademin</i>	<i>198</i>	Rovaniemen amk	2 522
		<i>Diakonia-amk</i>	<i>2 402</i>
		<i>Etelä-Karjalan amk</i>	<i>2 309</i>
		<i>Kemi-Tornion amk</i>	<i>2 254</i>
		<i>Arcada-Nylands sv. yhs</i>	<i>1 648</i>
		<i>Kajaanin amk</i>	<i>1 562</i>
		<i>Humanistinen amk</i>	<i>1 084</i>

Tabell 2

UNDERVISNINGSMINISTERIETS VISION AV HÖGSKOLENÄTET 2020

Universitet och samarbetsstrukturer mellan dem	FTE-studerande*
Sisä-Suomen yliopisto (JU, TU, TTU)	29 700
Helsingfors universitet och Svenska handelshögskolan	27 400
Innovationsuniversitetet (TH, HHH, KIH)	13 600
Åbo nya universitet (ÅU, ÅHH)	13 000
Uleåborgs universitet	11 000
Östra Finlands universitet (JoU, KU)	10 300
Åbo Akademi	4 500
Villmanstrands tekniska högskola	3 600
Lapplands universitet	3 500
Vasa universitet	3 300
Konstuniversitetet (TeaH, BA, SibA)	1 500
 Yrkehögskolor och samarbetsstrukturer mellan dem	
Metropolia/Laurea	17 000
Åbo yrkehögskola/Satakunnan ammattikorkeakoulu	12 100
Etelä-Karjalan/Mikkelin/Kymenlaakson ammattikorkeakoulu och HUMAK	10 300
Lahden amk/Hämeen amk	8 900
Vasa/Mellersta Österbottens yrkehögskola/Seinäjoen ammattikorkeakoulu	8 900
Savonia/Pohjois-Karjalan amk	8 600
Haaga-Helia	7 500
Tampereen/Pirkanmaan ammattikorkeakoulu	7 400
Oulun seudun/Kajaanin ammattikorkeakoulu	7 300
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	5 100
Rovaniemen/Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu	4 800
Arcada –Nylands svenska yrkehögskola/Novia	4 300
Diakonia- ammattikorkeakoulu	2 400
 Strategiska allianser mellan universitet och yrkehögskolor	
Sydöstra Finland: VTU, EKAMK, KyAMK, MAMK, HUMAK	
Lappland: LU, ROAMK, KTAMK	
Svenskspråkiga: Arcada, Novia, ÅA, SHH och HU (svenskspråkig utbildning)	

* Antal studerande år 2006

Källor: KOTA och AMKOTA

Tabell 3
Nyckeltal för 2006 och mål för 2020

	Yrkeshögskolor		Universitetet	
	2006	2020	2006	2020
Antal högskolor	29	högst 18	20	högst 15
Studerande (FTE)	105 000	95 000	120 000	105 000
Studerande (FTE)/lärare	17,8	16,0	14,3	12,5
Grundexamina/lärare	3,5	3,7	1,6	1,9
Genomströmningsprocent ¹	70,3	76,0	55,4	70
Placering i arbetsliv eller fortsatta studier bland utexaminerade (%) ²	88,7 ³	90,8	88,8 ³	91,0
Doktorsexamina/professor			0,6	0,8
Vetenskapliga publikationer/undervisnings- och forskningspersonal			1,7	2,2

¹Andelen nya studerande, enligt 2000 års yrkeshögskoleexamen, som fullföljt utbildningen (examen) 6 år efter att studierna inletts. Vid yrkeshögskolor ungdomsutbildningen, vid universitet grundexamina (Statistikcentralen)

²Beskriver placering i arbetslivet eller fortsatta studier vid årets slut. Här beaktas de examina som avlagts före juli månad under året i fråga eller under de tre föregående åren.

³Uppgiften gäller 2005

FTE-studerande

Det kalkylerade antalet heltidsstuderande (FTE, full time equivalent) är ett tal som beräknats så, att de studerande som studerar på deltid omräknats till heltidsstuderande med hjälp av en koefficient.

Vid universitet och yrkeshögskolor:

FTE 0: studerande som anmält sig som frånvarande

FTE 0,5: närvarande studerande som inlett sina studier för lägre eller högre högskoleexamen före statistikåret i fråga och som under föregående läsår tagit mindre än 30 studiepoäng; närvarande studerande som studerar för licentiatexamen, doktorsexamen eller annan examen

FTE 1: närvarande studerande som inlett sina studier för lägre eller högre högskoleexamen före statistikåret i fråga och som under föregående läsår tagit minst 30 studiepoäng; nya studerande som inlett sina studier för högre eller lägre högskoleexamen under statistikåret.

Grundexamina

Vid yrkeshögskolor yrkeshögskoleexamen, vid universitet högre högskoleexamen

Lärare

Vid yrkeshögskolor lärare i huvudsyssla, vid universitet alla finansieringssätt inkl. kalkylerad timundervisning